СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVII. Ч. 269. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ИОРК, ПЯТНИЦЯ, 18-го ЛИСТОПАДА 1949. — No. 269. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, NOVEMBER 18, 1949. VOL. LVII.

ТРИ ЦЕНТИ в Злуч. Держ. Америки ПЯТЬ ЦЕНТІВ Закордоном — Тел. „Свободи": BErgen 4-0807, 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 — THREE CENTS in the U. S. of America FIVE CENTS Elsewhere

БІЛИЙ ДІМ ПЕРЕБИРАЄ НАЛАДНАННЯ СПОРУ ШАХТЯРІВ

Вашингтон, 16 листопада. — Урядовий посередник для наладнування промислових спорів, Сірус С. Чінґ передав затяжний спір між власниками вугільних копалень і шахтярами до вирішення президентові Трумановi після того, як Чінґові не вдалося звести разом обі сторони на переговори. Штаб Білого Дому був приготований на такий оборот справи і приготовив усе, що належить, щоб законною дорогою запевнити правильну продукцію вугілля. Президент Труман на цій підставі оприлюднив складення комісії для устійнення фактів, яка має скласти звіт з своєї праці впродовж 80 днів. У міжчасі предсідник юнії шахтярів, Джан Л. Луїс, не буде мати спроможности викликати на страйк членів юнії, хоч він це заповів, коли відкликав страйк перед двома тижнями. Якщо Луїс схоче піти проти такого пляну, тоді президентові не останеться нішо інше, тільки заборонити страйк на підставі постанови про загрозу здоровя й безпечества краю, як це сказано в робітничім законі Тефта-Гартлі.

БОЛЬШЕВИЦЬКА ФРАКЦІЯ ЗАЙНЯЛА ЛЬОКАЛЬ МОРСЬКОЇ ЮНІЇ.

Між лівим і правим крилом членів морської юнії східного побережжа прийшло у середу до відвертого вибуху ворожнечі. Користаючи з неприявности голови юнії, Джозефа Корена, яких 200 лівих членів обступили дім юнії при 346 Вест 70-тій вулиці в Ню Йорку і не дозволили вийти з бюр членам екзекутиви ані правному дорадникові, Германові Куперові. Членам морської юнії прийшли в допомогу збольшевичені одиниці з інших юній і тримали в облозі дім юнії до півночі. У міжчасі прибула змобілізована поліція, яка допомогла обложеним урядовцям вийти з дому і замкнула бюра юнії на ніч. Демонстранти відгрожуються, що вони поставлять на своїм. Як причину такої поведінки вони подають, що домагаються привернення до праці бизнесового агента юнії, якого екзекутива усунула за проневірення. У деяких колах поширена думка, що демонстрацію почала большевицька група на знак протесту проти відкликання корабельного страйку офіцерами торговельної маринарки.

СТЕЙТОВА РАДА К.І.О. ВИКИДАЄ КОМУНІСТІВ.

Організація Конгресу Індустріяльних Організацій стейту Ню Йорк одобрила поправку до статута, щоб комуністи не могли займати уряду в стейтовій раді К.І.О. Першою жертвою такої ухвали був Ирвинґ Поташ, один з одинадцяти комуністичних провідників, яких засуджено на тюрму за конспірацію проти уряду З. Д. А. Предсідник стейтового К. І. О. Луїс Голендер, заявив, що ухвала відноситься теж до Поташа й тому він автоматично перестає бути пістопредсідником в кушнірській юнії. Поташ не брав участи в нарадах ради К.І.О., зате був приявний інший віцепрезидент юнії, який голосував проти зміни статута.

МОРЯКИ НА ЗАХІДНОМУ ПОБЕРЕЖЖІ ЗНОВУ ПОГРОЖУЮТЬ СТРАЙКОМ.

Вашинґтон. — Ледви урядові вдалося відложити на місяць страйк офіцерів торговельної маринарки на Сході, а вже наспіли вісті зі Західного побережжа, що тамошні моряки хочуть вийти на страйк у вівторок. Це спаралізувало б торгівлю над Тихим океаном. Члени морської юнії у Сан Франсиско відбули зібрання, на якому кинули гасло застановлення роботи на кораблях. Рішення цілої юнії буде звісне після обчислення голосів над цією справою у понеділок. Переговори в справі підвишки платні $10-$25 ішли впродовж трьох місяців, одначе не довели до повних успіхів.

ПЕРШИЙ РОБІТНИЧИЙ КАЛЕДЖ В АМЕРИЦІ.

Вашинґтон. — Міжнародна Юнія Жіночого Одягу оприлюднює, що вона основує на весну першу „робітничу колеґію" у Злучених Державах. Вона буде приміщена в Ню Йорку, а кошти на її утримання буде покривати юнія. На початок виасигнувано на цю справу $100,000. Випусники з цієї школи матимуть запевнену працю в юнії, яка нараховує 404,000 членів. У школі будуть учити робітничих законів, економіки, історії робітничого руху, збірних переговорів і поведінки підчас посередництва.

ПОНАД ДВАДЦЯТЬ МІЛЬЙОНІВ НА БУДОВУ ДОМІВ.

Вашинґтон. — Адміністрація Прилюдної Будови Домів, опираючись на законі з 1949 р., зробила перший крок для поправи мешканевого положення по великих містах. Адміністрація має дати $20,375,400 в позичках на побудову мешкальних домів у 108 громадах. Докищо проєктом обняті 134,500 будівельних одиниць. Перед у позичках на цю ціль веде стейт і місто Ню Йорк. Вони мають дістати позички $2,790,000 на будову 23,600 домі. Стейт Ню Джерзі є на другому місці з 10,550 домами. Місто Шікаґо має вироблений плян найдешевших мешкальних домів, де має бути побудованих 21,000 нових мешкань. Це мають бути доми будовані містами для усунення душних заулків.

ПОМЕР ОСТАННІЙ ВЕТЕРАН З ПІВНІЧНОЇ АРМІЇ В ШІКАҐО.

Шікаґо. — Останній шікаґовський вояк з північної армії з часів горожанської війни помер у середу 16 листопада. Був це капітан Тамес Амброз, який боровся в армії Юнайтед Стейтс проти армії Конфедерейтед Стейтс. Він покінчив 100 років життя в травні. Після нього остається вживих ще тільки один такий ветеран у стейті Ілиною. Ним є Луїс Фаблінґер з передмістя Давнерс Ґров. Він має тепер 103 роки.

ІРАНСЬКИЙ ШАХ У ВАШИНГТОНІ

ПРЕЗИДЕНТ ПРИГАДУЄ ЙОМУ, ЩО СОВЄТИ НЕ ДОТРИМУЮТЬ СЛОВА

Вашингтон 16 листопада. — Іранський шах, Могаммед Реза Палеві, приїхав до столиці на одномісячні відвідини. Тому, що його країна, Іран, положена на кордонах Совєтів і виставлена на безупинні напасті, його візиту вважають за важливу під теперішню пору. Підчас обіду, виданого на честь шаха, президент Труман сказав, що Злучені Держави мають до діла з великою державою, яка не вірить у дотримання зобовязань. Кожний зрозумів, що ці слова відносяться до Совєтів. У протилежності до такого діяння однієї потуги президент згадав, що Іран і Злучені Держави дотримували собі слова. „Коли ми заключаємо умову, то вона не є клаптиком паперу. Вона придумана на таке діяння, яке в ній передбачене. Це теж традиція і засада Вашої великої країни", заявив Труман.

Президент сказав ще, що він розмовляв з шахом про розвиток його країни і це має бути частина „справедливого розподілу" супроти Ірану. Шах у відповідь сказав, що Іран бажає собі тільки культурних, неаґресивних відносин до сусідних країн. Він обіцяв, що Іран, при технічній підтримці Злучених Держав, причиниться до добробуту світу, як це бувало колись. Відносини Ірану до чужих країн основані на засадах чартеру Обєднаних Держав, впевняв Палеві. А закінчуючи промову він ужив слів: „Цеї ночі, Пане Прзеиденте, як Ваш гість у Домі Блера, я буду спати спокійно і певно, бо я буду в домі мого приятеля".

При їзді шаха з летунського майдану до міста 200,000 людей вийшли на вулиці, якими їхав шах з президентом і з їх оточенням. Він володіє англійською мовою й тому йому легко порозумiватися з урядом. Урядовці не виявляють, що відвідини шаха мають політичний характер, навпаки, вони кладуть натиск, що це особиста справа.

УКРАЇНСЬКІ ПРАВНИКИ ОРГАНІЗУЮТЬСЯ

Ню Йорк. — Посеред нових імігрантів зі скитальщини приїхало до Злучених Держав теж і значне число з правничою освітою. Між ними є багато сеніорів у праці в різних ділянках українського життя тому назріла думка, що ці сили треба зберегти для великих завдань, які стоять перед українською спільнотою в Америці. Це теж справа підшукання відповідної праці для осіб, які не мають фахової підготови на основах американських зразків. Оці справи будуть розглянені на конституційних загальних зборах Товариства Українських Правників З. Д. А., які відбудуться у неділю 20 листопада в годині 5 сполудня в домівці Самопомочі, 77 Іст Сьома вул. в Ню Йорку.

АЧЕСОН ОСТЕРІГАЄ КИТАЙСЬКИХ КОМУНІСТІВ

Секретар стейту Дін Ачесон після свого повороту з Европи негайно розглянув положення в Китаю. Він заявив, що нема мови про признання китайського комуністичного уряду Америкою тому, що комуністи схопили американського консула Анґуса Ворда в Мукдені і не хочуть його випустити. У пресовій конференції Ачесон виявив, що він казав американському консулеві в Чункінґу вислати негайно протест до комуністів проти арештування Ворда з осторогою, що це загрожує американсько-китайським відносинам. В порівнанні з обстрілом омериканського корабля націоналістами справа Ворда вважається за більше поважну у зносинах між Китаєм і Америкою.

МОСКВА ПРО КАТОЛИЦЬКИЙ СВЯТИЙ РІК

Москва, 17 лестопада. Місцева „Літературная Ґазєта" надрукувала в останньому виданні статтю повну лайки на плянований Католицькою Церквою святий рік. В газеті виписується, що цей рік відбудеться „за повним благословенням Вол Стріт" та для мобілізації „світової реакції" в зарібкових цілях.

ГЕН. СМИТ ПРО ПРИМУСОВУ КОЛЕКТИВІЗАЦІЮ В УКРАЇНІ

Ню Йорк, 17 листопада. — Колишній американський амбасадор в Москві, ген. Волтер Бедел Смит, стверджує, що колективізація в Україні була примусова та дивується про поширення комунізму власне в селянських країнах, що цілком противорічить індівідуалістичному наставленні хліборобів. В надрукованій у вчорашньому Н. Й. Таймсі частині своїх споминів „Моїх три роки в Москві", ген. Смит твердить: „Під сталінізмом, доля незалежного селянина була припечатана. Від початку примусової колективізації в Україні по теперішний час, це було так безсумнівно наявним, що цего не можна квестіонувати. А тому, що селянин по суті є індивідуалістом, мені виглядало дивним, що комуністичні партії зростали в силу в сільськогосподарських районах Західної Европи". В дальшому автор признає, що це могло бути тільки обманом комуністичної пропаганди.

БРИТАНІЯ ОСТЕРІГАЄ СОВЄТІВ ПЕРЕД ДАЛЬШИМ „ВБИВСТВОМ" МИРУ

Лейк Соксес, 17 листопада. Державний секретар Британії, Гектор МекНіл, остерігав вчора Совєтський Союз, що час на порозуміння швидко минає і якщо він не хоче „вбити" миру, повинен негайно усунути ставлені ним перешкоди в змаганні до міжнародної співпраці. Він твердив, що найбільша в історії „коаліція опінії" повстала проти Совєтів та їх підривної політики в світі. МекНіл, промовляючи в Політичному Комітеті Генеральної Асамблеї, заявив, що він не бачить безпосередньої загрози війни та що він не думає аби її бажав собі тепер Совєтський Союз або будь-яка інша країна, але нова воєнна катастрофа могла б повстати в наслідок теперішньої совєтської політики. Британський представник, закликаючи Комітет прийняти американсько - британську резолюцію міжнародної співпраці на підставі чартеру Об'єднаних Націй, пункт за пунктом збивав совєтські обвинувачення щодо американсько-британської підготовки війни проти Совєтів, стверджуючи, що воєнну психозу в світі витворила насамперед „ароґантність і глупота" совєтських лідерів.

СОВЄТИ ПОВТОРЮЮТЬ СВОЇ ОБВИНУВАЧЕННЯ ПРОТИ ЗАХОДУ

Лейк Соксес, 17 листопада. Совєтський міністер Вишинський вчора знову повторював свої обвинувачення проти „американсько-британських підполювачів війни", відповідаючи на заяву британського представника МекНіля в Політичному Комітеті Генеральної Асамблеї. З впертістю маняка він твердив, що американські „мілітаристи" приготовляють війну проти Совєтського Союзу та що Совєти не відкриють своїх дверей, ані вікна „ані навіть одної шибки" для замаскованих як журналістів „агентів американської розвідки". Вишинський потребував дві і пів години, щоби відповісти на одно-годинну промову британського представника.

В ТУРЕЧЧИНІ РОЗКРИТО ЗМОВУ НА ЖИТТЯ ПРЕЗИДЕНТА

Анкара, 17 листопада. — Турецький уряд вчора офіціяльно повідомив про розкриття змови на життя президента країни, Ісмета Іноні. Трьох членів змови, приготованої опозиційною націоналістичною партією, заарештовані а за іншими ще шукає поліція. В повідомленні стверджується, що змовники плянували „виелімінувати президента Ісмета Іноні та провідника демократичної партії Селяла Баяра, знищуючи їх фізично, та повалити Раду Міністрів при допомозі пропаганди, проголошуючи деклярацію, яку мав би підписати маршал Какмак". Маршал Какмак є героєм турецької революції і хоча він піддержував націоналістичну партію, його вважається незалежним.

СТВОРЕНО УКРАЇНСЬКИЙ АКАДЕМІЧНИЙ КЛЮБ В СТОКГОЛЬМІ

Стокгольм — УПК. Дня 7-го листопада тут створено перше об'єднання українців з вищою освітою, під назвою Українського Академічного Клюбу, ціллю якого — згідно з нотатками в місцевій пресі — є зацікавити українську молодь студіями на шведських університетах, посередничати інформаціями, допомагати при здобуванні стипендій та зокрема організувати допомогу в студіях та дослідах політичної діяльности мазепивців в тій країні. До Управи Клюбу у-

ІТАЛІЯ ПІДПИСАЛА ТОРГОВЕЛЬНІ ДОГОВОРИ З ЕСПАНІЄЮ І ШВЕЦІЄЮ.

Рим, 17 листопада. — Італійський уряд підписав тут вчора торговельні договори зі Швецією й Еспанією. В дого-

ЗАПОВІДАЮТЬ КОНФЕРЕНЦІЮ ШУМАНА З АДЕНАУЕРОМ

НОРМАЛІЗАЦІЮ НІМЕЦЬКО-ФРАНЦУЗЬКИХ СТОСУНКІВ ВВАЖАЄТЬСЯ ПЕРЕДУМОВОЮ МИРУ.

Бонн, Німеччина, 17 листопада. — З авторитетних джерел повідомляють, що канцлер західно-німецької республіки, д-р Конрад Аденауер, відбуде в найближчому часі конференцію з французьким міністром закордонних справ, Робертом Шуманом, предметом якої буде повна нормалізація німецько-французьких відносин, що вважається головною передумовою миру в Західній Европі та скріплення її оборонної сили перед можливим нападом зі Сходу. Часу і місця конференції не подається, стверджуючи тільки, що вона мала б відбутися на німецькій землі та „в найближчій будучності". Зустріч цих двох державних мужів заініціював німецький канцлер і він одержав французьку згоду. Сьогодні ще відбудеться вже друга з черги конференція західних високих комісарів з німецьким урядом, темою якої буде приспішення вирішеної вже трьома західними міністрами закордонних справ програми „включення Німеччини в коло західних потуг", зокрема закріплення західно-німецького режиму по лінії встановлених на конференції в Парижі принципів. Крім припинення дальшої розбірки німецьких фабрик, сюди належить теж будова німецьких транс-океанічних кораблів, встановлення німецьких консулятів та торговельних представництв в закордонних країнах, участь Німеччини в міжнародних організаціях та дальша нормалізація німецької індустрії. Безпосереднє порозуміння Німеччини з Францією та головно відповідна гарантія французької національної безпеки перед можливістю відродження німецької потуги мали б промостити шлях цему розвиткові, до якого прикладається велику вагу в теперішньому відношенні світових сил.

НІМЦІ ПРОТИ СОВЄТСЬКИХ ХИТРОЩІВ З „ОБ'ЄДНАННЯМ".

Берлін, 17 листопада. — Для зрівноваження міжнародної важливости рішень в німецькій справі, винесених конференцією міністрів закордонних справ трьох західних великодержав в Парижі, Совєти знову відновили свою кампанію за „воз'єднанням" Німеччини, вважаючи це важливим аргументом для перетягнення на свій бік німецької публичної опінії. Для акції в цьому напрямку використовується головно комуністичну п'яту колону в самій Німеччині. Проти цих хитрощів виступив тепер офіціяльно західно-німецький уряд, забороняючи організовані комуністами прогандивні зібрання.

БІДО ПРО УЧАСТЬ НІМЕЧЧИНИ В „БУДОВІ КРАЩОГО СВІТУ".

Париж, 17 листопада. — Новий премієр Франції, Жорж Бідо, заявив вчора на прийнятті англо - американської преси, що західні аліянти бажають собі німецької участи в „будові кращого світу" і цею настановою вони керувалися своїми рішеннями на останній конференції в Парижі. Бідо твердив, що Німеччина повинна стати „інтеґральною частиною Европи".

ЧЕСЬКА МІСІЯ В НІМЕЧЧИНІ ПЕРЕЙШЛА НА ЗАХІДНИЙ БІК.

Берлін, 17 листопада. — Ціла чехословацька т. зв. Репараційна комісія в Німеччині, зложена з сімох осіб, перейшла на бік західних аліянтів, гостро осуджуючи теперішній терористично - комуністичний режім в своїй країні. Всі члени комісії, разом з родинами, одержали право азилю та відповідну охорону перед совєтським НКВД від британських окупаційних властей. Голова комісії, д-р Леопольд Розборіль, заявив, що після довгої служби та спостережень він прийшов до переконання, що служба комуністичному режимові є злочином не тільки проти своєї власної країни і народу, але й проти людства.

МАЛІ КРАЇНИ ЗАТРИВОЖЕНІ ВІДВІДИНАМИ АЧЕСОНА В НІМЕЧЧИНІ.

Гааґа, Голандія, 17 листопада. — Закордонні спостерігачі стверджують, що урядові кола і загальна опінія країн Бенелю: Бельгії, Голандії і Люксембурґу є серіозно занепокоєні відвідинами державного секретаря Ачесона в Німеччині та їх кінцевим вислідом. Всі ці країни погоджуються з думкою, що Німеччина повинна мати своє місце в сім'ї вільних західно-европейських народів, але вони вимагають при цьому певних гарантій, що вона вже ніколи не загрожуватиме їм в майбутньому, як це було в минулому. Ачесон, по їх думці, був занадто щирий і ласкавий до Німеччини.

ПАЛАТА ГРОМАД УХВАЛИЛА ЗАКОН ПРО НАЦІОНАЛІЗАЦІЮ ІНДУСТРІЇ

Лондон, 17 листопада. — Нижча палата британського парляменту прийняла вчора без голосування компромісовий закон про націоналізацію індустрії. Закон має компромісовий характер і консервативна опозиція погодилась на його постанови (а не принципи) після того, як там вставлено поправку, що стальна індустрія залишиться в приватних руках аж до часу після найближчих виборів. Законопроєкт має бути ще затверджений палатою лордів й опісля королем, що вже є автоматичне.

АМЕРИКАНСЬКА ОПОЗИЦІЯ ЗДЕРЖУЄ БРИТАНІЮ ВІД ВИЗНАННЯ КОМУНІСТИЧНОГО КИТАЮ.

Лондон, 17 листопада. — Британський секретар закордонних справ, Ернест Бевин, заявив вчора, що він не бачить дальшої потреби продовжувати визнання націоналістичного уряду Китаю, стверджуючи рівночасно, що британський уряд досі ще не вирішив свого становища щодо комуністичного режиму в тій країні. З поінформованих джерел стверджується, що від того визнання здержує Британію що тільки американська опозиція.

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3. 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
на пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Ситі і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
Число з понеділка (англійською Частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA." P. O. Box 346. JERSEY CITY 3, N. J.

ЗА ДАЛЬШИЙ КУЛЬТУРНИЙ ПРОГРЕС

Не важко завважити, що наше культурне життя останніми роками набирає щораз більшої сили в головних центрах, а навіть проявляється і там, де досі його так якби не було. Треба згідно з правдою ствердити, що воно набрало більшої сили і змісту в великій мірі завдяки тим нашим рідним, що прибули до нас недавно. Не будемо входити тут в подробиці й звертати увагу загалу на різноманітність наших концертових програм, чи на серіозність різних доповідей, що їх тепер усюди виголошується, ні на різні українознавчі курси, що їх влаштовується, чи задумується влаштовувати, ні на українську наукову працю, що її плянується. Усе це дуже важні ділянки і кожна з них заслугувала б, щоб їй присвятити окрему увагу. Згадуємо за це, бо про це пишеться час від часу в нашій газеті, а голос забирають такі, що на тих справах добре визнаються. Теми ці порушуються для загального добра й вони повинні викликувати ширшу, річеву дискусію, чи — що важніше — прийматись серед громадянства й здійснятись. Але хочемо звернути тут більшу увагу на театральну ділянку, бо вона була і ще далі є серед етнічних груп в Америці дуже важним чинником, хоч і, на жаль, у загальному занепаді. Відоме ж, що вдержуються ще тільки жидівські театри, а по таких ,як от німецькі, що колись так процвітали, вже й слід пропав.

Хто знає, як розвивалось українське життя в Америці, той теж розуміє вагу українських театральних вистав. Це відноситься одначе не тільки до минулого, воно куди важніше сьогодні. Український добрий театр є не тільки мрією, але конечністю для вдержування українського життя. Як це життя скоро міняється і прибирає іншого вигляду, пізнати хочби по тім, що згадує про своє мистецьке життя Моллі Пікон, славна американська артистка з жидівського роду, що по 25 роках своєї артистичної карієри по різних американських і світових сценах вернула отсе в Ню Йорку назад на Іст Сайд, на другу евеню, до того самого жидівського театру, де починала карієру.

Яких 25 років тому, каже вона, вся публика говорила в цьому театрі тільки жидівською мовою, сьогодні усі говорять тільки по англійськи. Колись грали тільки самі історичні пєси, звязані з життям жидівського народу, нині тільки такі, що звязані з новітньою добою. Але пісні, фольклор, сентимент — залишилися ті самі, бо це властиво притримує публику при театрі. Молоді, хоч не розуміють жидівської мови, йдуть до театру, щоб не робити прикрости батькам, зокрема матерям, що то найбільше підпирають театр. Але згодом і вони привикають до побутовости пєс, а захопившись мелодійністю пісень, ще потім других молодих притягають. Очевидно, що є теж знамениті жидівські драматичні актори, що притягають публику своїм великим мистецтвом. Не зважаючи на те багато жидівських театрів таки позникало, але з кожним новим роком появляються нові ентузіясти, що театр піддержують, розуміючи його велику вагу та з любови до нього.

Розуміти велику вагу нашого театру треба й нам!

Так склались обставини, що сьогодні маємо по більших наших осередках поважну кількість добрих театральних сил, звязаних душею і тілом з українським мистецтвом, з українським театром. Є отже можливості мати в тих осередках постійні українські театральні вистави. Є можливість обїздити з такими виставами менші місцевості. Чому ж не користати з цього, що вливає струю свіжої крови в наш національний організм?

Бизнесові вигляди після страйків

Страйк сталевих робітників покінчений перемогою юнії, страйк вуглекопів відкликаний, чи хвилево „перерваний" головою майнерської юнії Джаном Л. Луїсом. Втрати робітників у сталівнях внаслідок незароблених платень доходять до 210 мільйонів долярів, а справжні витрати на втримання фабрик дійшли до 50 мільйонів. Втрати вуглекопів докищо не оприлюднені. На всякий випадок вони не менші від утрат в сталевому промислі. Страйк у сталевій індустрії приніс найбільші втрати, які з такого приводу країна потерпіла впродовж цілої своєї історії. Але Америка може багато втратити і ще не западеться, як тільки нарід знає, що робить. Тому передбачують навіть і тепер нормальні часи.

Пресова агенція „Асошіейтед Пресс" нараховує, що в біжучому році самий тільки федеральний уряд виплатить робітникам, бюровим працівникам та службовикам понад десять біліонів долярів. Чверть біліона втрати, яку оприлюднюють з нагоди покінчення страйку, це на ділі не повна втрата, а радше сподіваний заробіток робітників і справжня втрата на втримання фабрик в доброму стані. Одначе фабрики завжди мусять мати такий видаток, а це значить, що ті гроші дістали робітники, які втримують лад у фабриках. Це знову зменшує втрату споділваних заробітків серед робітників. Незароблені платні покрили частинно юнії, а подекуди стейти з фонду суспільного убезпечення і в такий спосіб закупочна сила робітництва не дуже потерпіла.

Значить, не зважаючи на довгий страйк, таки нема нужди серед робітничого населення і воно буде дальше мати вплив на грошевий оборот країни. Фінансові знавці передбачують, що з хвилиною віднови продукції, робітники матимуть більше готового гроша і кинуться на закупно таких речей, яких вони не купували підчас страйку. З того заключення, що продукція в Злучених Державах по страйках підніметься, бо буде збут.

Переглядаючи щоденні газети, можна завважати багато оголошень про будову і продаж мешкальних домів. Сотки тисяч нових домів уже побудували підприємці і тепер заохочують людей до купна. В околиці великих промислових осередків пороблені всякі удогіднення для доїзду людини до мешкального дому, а це стає у пригоді кожному, хто хоче доїздити до праці. Знов будівничі контрактори мусіли наперед застановитися, чи тепер час на інвестицію капіталів у будову. Отже сам будівельний рух вказує на правильний розвиток бизнесу. Федеральний уряд має готові закони для сфінансування найрізнородніших плянів, а це теж заповідає розвиток різних підприємств у найближчій майбутності.

Теперішні приходи високі, платні нормалізуються, мінімальна робітнича заплата піднесена з 40 ц. до 75 ц. на годину, фармерські субсидії ухвалені законом на цілі роки, стареча пенсія теж майже запевнена у подвійнім вимірі з початком Нового Року, а дивіденди від чистих зисків у великих підприємствах досягнули найвищої точки в історії.

Оце підстава до стійкого бизнесу в Америці на найближчу майбутність. Це значить, що країна, перейшовши регабілітацію й економічну переміну після війни, є на шляху нової плянової праці.

Крім таких сприятливих передбачувань є теж і несприятливі, а саме підвишка цін внаслідок страйків. Це відноситься в першу чергу до сталевих продуктів, бо вже заповіли підвишку ціни заліза та сталі після страйку. Хто постійно інтересується економічними справами, той наперед передбачує, що після виграного страйку мусить прийти підвишка цін на вироби. Це тим більше було передбачуване тепер, коли робітникам ішло не про хвилеву підвишку платні, але про переведення постійного забезпечення на старість, тобто про старечу пенсію. Пенсійні фонди мусять постійно доповнятися доплатами від підприємців і тому підприємці відбивають собі ці доплати в формі підвишки цін, накинених покупцям. На всякий випадок ці ціни будуть рости повільно.

Знавці порівнюють теперішні часи з часами першої війни, тобто у 1920 і наступних роках. Тоді теж ціни були стійкі, приходи збільшувалися, кредит був легкий і загалом часи були добрі. Подібні часи заповідають на 1950 рік. Тому старі робітники не дуже спішаться покидати роботи, і вибирати старечі пенсії.

Стійкість праці запевнена ще контрактами великих підприємств, пересічно на два роки, як от у сталевім промислі або автомобілевім. Треба надіятися, що Луїс теж зрозуміє, що безупинне відтягання робітників з роботи не причиняється ані до добробуту робітника, ні до добробуту країни.

Якщо теперішньої економічної рівноваги не захитає якась несподівана вістка з міжнародної політики, кожний, що живе з праці рук, могтиме легше відітхнути хоч з цього боку, що не буде страху за роботу. Це знов допоможе новим іміґрантам прийти після велетенських страждань до рівноваги та приноровитися краще до нових відносин.

Микола Чубатий.

РОЗМОВИ З РОСІЯНАМИ

При кінці вересня ц. р. відбулися в Ню Йорку наради групи росіян та групи українців, здебільша соціялістичного напрямку. Розмови, очевидно, мали характер політичний; йшло про шукання доріг для російсько-українського порозуміння. Справа в засаді добра, бо наша нехіть до розмови з противником взагалі напевно не є ані раціональною ані в результаті для визволення України корисною. Мабуть покійний Ллойд Джордж казав, що він готов переговорювати навіть з канібалами, коли б з цеї розмови мала вийти користь для британської імперії. Важне отже це останнє. Значить, що треба, щоб із розмов українців з росіянами, поляками, чехами, румунами чи мадярами була якась користь для української справи.

До згаданих розмов українців з росіянами, що — по донесенням російсько-американської преси — мали б продовжуватися, українці по всьому світі, а зокрема в Америці, віднеслися різно, залежно від симпатичного чи не симпатичного наставлення до дискутуючих осіб — українців. Партійні прихильники похвалили розмови, різкі противники українських соціялістів їх осудили в самій основі. Більша частина преси віднеслася до них байдуже, як до події без значення.

По біля двох місяцях ми мали вже змогу зареєструвати та пізнати погляди різних українських груп на цю справу, тому бажаємо до справи українсько-російських розмов заняти становище засадниче та по можности безсторонне.

Як сказано, в засаді розмови з противниками бажані. Тому бажані теж і розмови українців з двома головними противниками українського народу — з росіянами та з поляками. В таких розмовах можна вирівняти різниці та довести евентуально до якогось замирення. Можливе це під двома умовинами. Перша умовина, щоб розмовляючі сторони справді когось репрезентували і могли говорити в імені російського та в імені українського народів, чи в імені політичних еміґрацій обох народів, чи хочби тільки в імені американських українців та американських росіян. Друга умовина є, щоб обі розмовляючі сторони мали добру волю договоритися до порозуміння, а не мали скритої іншої цілі.

Що розмовляючі сторони повинні репрезентувати ширший круг українців та росіян, це справа ясна, бо ж тільки з таких розмов може вийти користь. Розмови ведені людьми, що нікого не репрезентують або репрезентують себе та свого приятеля, не можуть мати розумної цілі хочби тому, що до чого б такі сторони не договорилися, то їх ніхто не послухає.

Коли ж все таки розмов підіймаються люди, що не мають за собою нікого або дуже мало кого, то тоді насуваєтьcя питання доброї волі розмовляючих сторін. Для якої цілі ведені переговори, що й так не можуть мати ніякого відгомону серед росіян та українців?

Розмови можна вести не тільки для осягнення порозуміння. Їх можна вести також для введення замішання в ряди противника та для ширення деморалізації. Розмови можна вести і на те, щоб викликати враження деморалізації. Розмови можна вести і на те, щоб викликати враження, що все є добре, хоч так не є.

Проби вести розмови з українцями бували також в останніх роках з боку поляків. Та вже при першій зустрічі виходило завжди на яв, що противник тому говорить з кимсь з українців, бо хоче виломити якусь групу менше характерних людей, щоб таким робом ввести в ряди противника підозріння, замішання та деморалізацію.

Розмови старалися вести поляки майже постійно з одиницями, а ніколи з представниками зорганізованого українського громадянства тому, бо не йшло їм про правдиве замирення, а тільки про те, щоб перед третіми чинниками, рішальними в польсько-українськім спорі, виказати, що поміж українцями та поляками є усе майже в порядку. Отже ця третя сила зовсім не потребує інтересуватися різницями, а то й боротьбою українців з поляками, бо це справа такого невеликого значення, що вона може бути поладнана самими поляками та українцями. На ділі ми не мали ані одних чесних розмов польсько-українських вже тому, що вони, в першу чергу, мусіли би бути ведені людьми, що їх українська та польська громади самі вибрали та на провід поставили. Відомо також, що кожні розмови, ведені з поляками, ці останні постійно розносили в світі як доказ замирення та вирівнання різниць на польсько-українськім фронті.

Розмов з росіянами українці досі не мали. Тому не диво, що ці перші розмови українців з росіянами викликали доволі живий відгомін. Відгомін цей з природи річи мусів бути дуже живий, бо росіяни в куди більшій мірі ніж поляки заперечують українцям право бути самостійною нацією. Поляки бодай признавали українцям право бути самостійною нацією на схід від Збруча, себто на східній Україні, бажаючи загарбати собі західну частину української національної території. Зате росіяни досі взагалі відмовляли українцям право бути самостійною нацією. Українське самостійництво росіяни звичайно зводять до галицької справи. Мовляв, це не українці зі сходу, тільки галичани хотять самостійної України. Тому навіть росіяни склонні віддати західну Украйну Польщі, щоб тим безпечніще втримати в своїм посіданню цілу східну Україну.

Невідома досі ані одна група росіян, що признавала б українцям право бути самостійною нацією. Одинокою російською групою, що на словах таке право українського народу здеклярувала, були комуністи. Але як облудною була теж і ця українська декларація червоних росіян, найкраще свідчить про це теперішня трагедія України. Отже на ділі немає досі ані одної російської групи, що признавала б українському народові право бути повним господарем на рідній землі.

Такого повного права не признають українському народові також і російські соціялісти, як Чернов, зросійщений грузин Церетеллі та інші, так добре відомі зі свого легковажного відношення до України в часі російської революції. Тоді російські соціялісти були при владі, а провідник нюйорської наради, зросійщений грузинський соціяліст Церетеллі, був навіть делегатом уряду Керенського в справі наладнання відносин з Україною.

Теж і тепер вражає, що російські соціялісти, які, як виглядає, мали б охоту переняти по Сталінові владу на Кремлі, не шукають порозуміння з авторитетними представниками української еміґрації чи американських українців, які напевно не зречуться права українського народу бути самостійною нацією, але з людьми, навряд чи кого репрезентуючими, чи зовсім припадково підшуканими. Були на цій конференції теж і свіжі еміґранти зі Совєтської України, на яких тепер мода. Вони були зовсім незорієнтовані, про що властиво йшло й самі згодом до цього признались. Були там теж люди нині з політичним життям українського народу нічим не звязані. Одначе були й люди, відомі зі свого москвофільства, співробітники нюйорського російського часопису „Новоє Русскоє Слово", традиційні федералісти. Були там теж здекляровані малороси, заклякті вороги самостійности українського народу, теж як представники українців.

Найважніша справа: яка можлива ціль оцих нарад? Мабуть не інша, як ціль бувших польсько-українських розмов: витворити перед третім могутнім рішальним чинником світової політики, себто перед американським урядом, переконання, що спір російсько-український це невелика справа, яку напевно оба народи вирівнають угодою без чужої інтервенції.

(Докінчення на стор. 3-тій).

Михайло Островерха.

ОСТАННІЙ ВІДГОМІН...

2)

Якось у квітні 1921 польська влада „розкрила" мене, як Михайла Осику (псевдонім, під яким я скривався під большевиками в Тульчині, і якого я, за відомом штабу моєї дивізії, уживав, і який, пізніше, став моїм псевдонімом у літературі) та й під конвоєм, негайно, вивезла мене до рідної хати й конфінувала (півтора року). Начальником Культ.-Освіт. Відділу в таборі у Вадовіцах став сот. Коршнівський.

Майже рівночасно, таку саму — а то й живішу — діяльність проявив гурт письменників, публіцистів та мистців і музик у Щепйорно-Каліш, у Польщі, де був також табір інтернованих вояків УНР. Набувши друкарську машину, став цей гурт видавати часопис „Козацька Думка". Там же почав виходити й журнал літератури й мистецтва „Веселка". І при „Веселці" створився був гурт письменників-мистців слова і форми натіть нової, в основі змістом чисто національної. Поза межами большевії було тоді два літературні осередки — Львів і, в Польщі, Каліш, „Веселківці". Який із них, тоді в 1921-1924/25 роках був, з літературної площини беручи, сильніший, про те не берусь тут рішати. Біля „Веселки" зорганізувались тоді, м. ін., такі письменники й поети: Евген Маланюк, Юрій Дараган, Борис Гомзин, Федір Крушинський, Данилевський, Михайло Селегій, Коршнітський, Павло Лан, Михайло Осика. До „Веселки" наблизились тоді й у ній співпрацювали з Львівської групи „Льоґосу" такі письменники й поети, як: Лімниченко (о. Василь Мельник), Меріям (д-р Григір Лужницький), Орест Петрійчук (Олександер Мох) і інші.

„Веселківці" мали свій літературний клюб, вони сходилися, обговорювали свою творчість, передискутовували її; полемізували на літературні теми на сторінках „Веселки". Інколи ґусто летіли шишки на голову М. Осики за його поетичну форму, а якого завсіди обороняв усно і пером М. Селегій, (що, безвихідно хворий на сухоти, вернувся десь при кінці 1923 до Києва, щоб умерти на рідній землі, де й згас у 1924 р.).

Якось на початку 1923 р. написав до мене М. Селегій, що Евг. Маланюк і він задумують випустити спільну збірку своїх поезій під заголовком „Озимина", то й мене запрошують до цієї спілки;: щоб я, як згідний, негайно прислав два-три десятки своїх поезій. Рахуючи для себе за велику честь бути в цій трійці, я й вислав кількадесять моїх поезій на руки М. Селегія. У червні 1923, у Каліші, вийшла ця — на яких 100 сторін — збірка „Озимина", поезій Евгена Маланюка, Михайла Селегія й Михайла Осики. Це була справжня озимина нової форми й сили, зокрема форми бронзи і сталі, сили гніву і любови Евг. Маланюка. Сипнули на цю збірку рецензії, більше чи менше хвалили чи лаяли. Пригадую собі, що найавторитетніший „Літ. Вістник" поставився тоді з повним признанням і реверансом до поезій Евг. Маланюка, з увагою до М. Селегія; а про М. Осику сказав, що його творчість — формою і змістом — це, психологічно, біль по програній національно-визвольній війні. Це й було найвлучніше схоплення.

Роки минали — життя гнало вперед. Письменники, мистці, які гуртувались біля „Запорожця", „Запорозької Думки", „Веселки" й „Озимини" розбрились, розбились, шляхом життя ідучи: одні — на лоні Авраама; інші —зламали перо; ще інші — прогули роки романтики, стали, „поважно" думати. Лишилось нас кількох вірних собі могіканів, а між нами, в українській культурі духа, виринають Евген Маланюк, Олександер Мох, Григір Лужницький.

А в липні 1943 у м. Жовкві, біля Львова, в чернечій келії пливуть, як бальзам на душу, добрі спогади при минуле. Й ці спогади, наче роз'яснюють пізну і сопухом-смерти безборонної людини в лабетах тоталітаристичного хижака — темну ніч. І старий єромонах, якого знаю з років, коли він був іще молоденьким священиком, а я бут хлопцем, — промовив:

— Час до часу беру до рук „Озимину" й читаю у ній твою поезійку „На розпутті". В ту сніговію, хуґу, нестерпне зимно — на роздоріжжю, з рознятими до любови раменами стоїть хрест, самотний. А на ньому шелестить сухо осіння, зсохла цвітка, що її поклала людина в хвилині свого унебеснення. Знаєш, картина, до якої я часто вертаюся.

Був я зворушений до краю. І в темені — не світилось у келії, щоб світло продираючись через заслону, не звертало уваги сторожів жорстокої влади — я мовчав...

Це й був останній відгомін „Озимини"...

Кінець.

М. Дурделла.

МАРА КОМУНІЗМУ

ОСНОВНИК І Б. РЕДАКТОР КОМУНІСТИЧНИХ У. Щ. ВІСТЕЙ ПРО КОМУНІЗМ

ЧАСТИНА ДРУГА.

6)

9. Єдність дії.

Нема важнішої справи перед нашим поколінням, як боротьба проти комуністичної диктатури. Від вирішення цього питання залежить, чи людство знову скочить стрімголов у занепад і темноту, як при появі цезарів на сумерку старинного світу, чи піде далі в майбутнє шляхом нормального розвитку до чимраз більших висот на матеріяльному й духовому полях.

Багато, аж забагато є справді м'яких натур, „гарних душ" (в роді американських волесів), що хоч самі вороги комунізму, але не доцінюючи його небезпеки для цивілізації, готові дати йому шансу. Торговельними зносинами вони хочуть розводнювати, м'якшити. Інші, запалені слушною ненавистю до комунізму, але нею дещо приголомшені та заражені большевицькими методами боротьби, палили б і різали де попало і що попало без розбору, чи вдаряють у властиве місце.

А тим часом ворог так грізний і небезпечний, що як торговельні зв'язки, так і необчислені, відрухові удари тільки його скріплюють.

Передумовою успіхів у боротьбі проти комунізму є єдність діяння. По лінії цієї боротьби можна зеднати всі організації, всі партії, що стоять поза комунізмом. Різниці внутрішнього характеру поміж поодинокими партіями не повинні перешкоджати такій єдності. Очевидно, не можна й тут іти слідом большевиків та так, як вони бачуть у кожному некомуністі фашиста, бачити у кожному нефашисті, кожному противникові даної партії — комуніста. Рівно ж треба зрезигнувати з усяких верхових команд над таким бльоком, однією групою чи партією. Засадою його діяння мусить бути порозуміння, осягнене шляхом вільного голосування.

Приймається докладний плян боротьби проти комунізму на всіх ділянках: економічній, політичній, культурній, філософічній, історичній, науковій, мистецькій, етичній. Це — після сумлінного перестудіювання, стратегії й тактики комунізму.

Комінформ (раніш комінтерн) через краєві та центральні комітети компартій керує всякими рухами комуністів по всьому світі. Ані Об'єднання Націй, ані Атлантійський Пакт, ані інші міжнародні чи краєві комітети, мають інші завдання й цілі, не є рівним партнером для комінформу. Проти нього мусить стояти організація подібна, але з противним завданням. До війни, чи „всесвітньої революції", большевики муштрують червоні армії, але необхідний був для них Комінформ, як начальний штаб їхніх п'ятих колон. Проти комінформу потрібний, скажім, Антикомінформ для протидіяння всім порухам першого, для розбивання п'ятих колон.

В поодиноких країнах, як рівнож серед поодиноких еміграційних національних груп, повстають секції Антикомінформу.

З огляду на те, що варстатом, де виховується комунізм, є в першу чергу місця праці, туди передусім мусить бути скерована ударна сила протикомуністичної дії.

10. Що зробити з компартіями?

Комуністи твердять, що капіталістично-демократичні країни розкладаються, загнивають, а їм на зміну йде комдиктатура. Щодо „розкладення" та „загнивання", то це правда на стільки, на скільки воно проявляється в самому існуванні компартій. Сила компартій — це ступінь розкладу даного суспільства, бо компартія це власно моральна гнилизна, виділена з суспільного організму.

Ще в одному пункті в цьому напрямі мають комуністи рацію: капіталістично - демократичні країни так „розкладені", що не знають, що зробити мають з таким фантом, як компартія.

Пливе собі наша заквітчана демократія гарною гондолею по воді, втішається природою та мелодійними звуками музики й пісні й глядить з заклопотанням, з ваганням на те, як в одному кутку щур гризе дно гондолі, маючи, очевидно, намір післати гондолю на дно моря. При тому щур пищить, що йому це вільно й належиться робити во ім'я свободи людини, організації, зібрань, слова. В ім'я демократії пустить він демократію на дно моря.

Тим часом американські фінансисти на своєму зібранні в Ню Йорку виступають проти загнання компартії в підпілля, бо це, мовляв, те, чого комуністи хочуть. Вони ж, мовляв, спеціялісти в підпільній роботі.

Має демократія багато слабих сторін, а це чи не одна з найслабших: легалізування верчення дір в судні, в якому вона пливе.

Американські фінансисти помиляються, коли кажуть, що комуністи бажають собі підпілля. Підпілля — це секта, це ізоляція від мас, а без мас ніяка організація революції не зробить. Тому то там, де компартії загнані в підпілля (як це було ввесь час у царській Росії), вона влазить в існуючі

(Продовження на стор. 4-тій)

ПОВІДОМЛЕННЯ

Повідомляється українців стейту Md., що в неділю, 20. листопада в тимчасовій каплиці новоутвореної української парафії, 266 Broadway, Baltimore, з приводу 28-річниці подій під Базаром буде відправлено урочисту Службу Божу і панахиду по ГЕРОЯХ БАЗАРУ. Після служб будуть остаточні організаційні збори.

Орг. Парафіяльна Рада.

РЕЗОЛЮЦІЇ ЧЕТВЕРТОГО КОНҐРЕСУ АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ

1). VI. КОНҐРЕС ТА АМЕРИКА

Американські Українці, зібрані на своїм IV. Конгресі в городі Вашингтоні дня 5-го та 6-го листопада 1949; стверджують, що наша країна находиться на грізнім та небезпечнім закруті своєї історії, переважно для самої Америки, для цілого людства, а з ним також для країни наших батьків, для України.

Нині кипить, покищо незбройна, боротьба поміж двома світами — світом демократії та світом комунізму, поміж світом вільної людини та світом поневоленого людства. Тому Конгрес взиває Американських Українців попирати політику американської влади, що пряме до заведення справедливого та тривалого миру у світі.

Справедливий та тревалий мир буде тільки тоді можливий, коли всім народам на світі, так народам дотеперішніх імперій старого світу, як тем народам колоніяльним, буде дана змога демократичним способом встановляти собі уряди з волі народу та порядкувати своє життя на власних землях свобідно, по волі більшости населення та по лінії своїх національних традицій.

Шлях до встановлення нового демократичного та миролюбного світу веде через усунення дотеперішніх тоталітаризмів і диктатур, розчленування совєтської імперії, встановленої проти волі поневолених нею народів, та через заведення свободи одиниць. Осягнути це можливо тільки політикою сильної руки супроти диктатур, а не компромісами ціною принципів свободи народів та людини. Це останнє мусить довести до нової світової катастрофи.

2). IV. КОНҐРЕС ТА СПРАВА ВИЗВОЛЕННЯ УКРАЇНИ

IV. Конгрес Американських Українців стверджує, що мимо існування правних рямок Української Держави, мимо її членства в Об'єднаних Націях, український нарід на ділі находиться під окупаційною владою червоної Росії, яка систематично та пляново пряме до винищення українського народу, до зміни етнічного українського характеру України через виселення українців з України та заселення її чужинцями. Червона Росія пляново експлуатує багатства України, обнижує її індустріяльний потенціял в користь розбудови потужної імперії російського народу, з могучим індустріяльним потенціялом в глибині азійської Росії. Український нарід терпить брутальне релігійне переслідування, його культура систематично винищується Москвою, його традиційний власний спосіб життя заникає. На українськім народі Кремль поповняє злочин народобивства. Український нарід не має в цій диктаторській системі ніякого впливу на вибір влади УССРеспубліки.

Тому IV. Конгрес Американських Українців, знаючи як чужою та ворожою для України є червона окупаційна влада, відмовляє всякого права кремлівським представникам в Об'єднаних Націях виступати там в імені української держави та в імені українського народу.

Злука більшої частини західно-українських земель, території Карпатської України та території донедавна під румунською владою з материком українських земель, в засаді відповідає справедливості, бо дотеперішні окупанти, що на тих землях становили зникаючу меншину, не мали ніякої ні моральної ні правної основи до тих земель. Та всетаки ця злука під чужою російською червоною владою була досі використана тільки на гноблення українського народу.

Проти чужинецької окупації український нарід веде постійну боротьбу і тільки визволення України може привернути мир в цій частині земного глъбу.

Тому IV. Конгрес Американських Українців апелює до американського народу, до американського уряду то до цілого демократичного світу, щоб допомогли українському народові встановити в Україні правдиво українську владу з волі населення та для його добра.

IV. Конгрес Американських Українців вважає, що одинокою дорогою до привернення українському народові його природних прав як вільної нації є відокемити Україну від Совєтської Росії та дати змогу українському народові свобідно стати членом Европейської Федерації, де він традицією, своєю культурою та своїми національними прикметами належить.

3). IV. КОНҐРЕС ТА АМЕРИКАНСЬКІ УКРАЇНЦІ

В обличчі теперішнього грізного положення для Америки, для всього людства та для українського народу зокрема, являється конечністю, щоб американські українці виступали як сильна сконсолідована група американського громадянства, бо тільки така група зможе мати вплив на політику американського уряду, який матиме рішальну ролю в порядкуванні нового світу, а в тім і справ поневоленого українського народу.

Поділ американських українців на засадах політичних партій та груп, діючих серед українців на еміграції в Европі, IV. Конгрес Американських Українців вважає непридним, а всяку на тих засадах сперту партійну боротьбу по цім боці Океану вважає шкідливою для успішної збірної акції американських українців перед американським урядом та американським громадянством в користь визволення українського народу.

4). СТАНОВИЩЕ IV. КОНҐРЕСУ ДО УКРАЇНЦІВ ПОЗА АМЕРИКОЮ

IV. Конгрес Американських Українців вітає всі українські сили, що борються та терплять за визволення України, зокрема вітає УПА та її політичний провід. Американські Українці клонять свої голови перед жертвами чужинецької окупації.

Рівночасно IV. Конгрес Американських Українців стверджує, що рішальні сили в українській визвольній боротьбі находяться на рідних землях. Вони в смутну хвилину вирішать остатоне визволення України та форму її державної влади.

IV. Конгрес вітає всяку конструктивну консолідацію українських сил поза рідними землями на еміграції. Окрему вагу привязує IV. Конгрес Американських Українців до факту створення та діяльности УНРади та її Виконного Органу, що являються найповажнішим об'єднанням українських сил на еміграції, як теж репрезентантом українців, розсіяних поза Україною. Тому конечним є, щоб всі українські групи на еміграції в Европі, в ім'я добра поневоленої Батьківщини, пішли на якнайдальший компроміс, що скріпило б УНРаду, даючи їй ширшу базу серед політичної еміграції поза Совєтами.

IV. Конгрес Американських Українців вважає конечною потребою створення Всесвітньої Репрезентації Українців поза Совєтами, так політичних емігрантів, як теж громадян заморських країн. Ціллю тої організації була б оборона самої субстанції українського народу, його культури та його прав на власне державне життя. Ініціятиву до створення такої Всесвітної Організації Українців повинні перенести в свої руки центральні організації українців поодиноких країн світу.

5). IV. КОНҐРЕС ТА УКРАЇНЦІ ПОЗА УКРАЇНСЬКОЮ СПІЛЬНОТОЮ

IV. Конгрес Американських Українців апелює до всіх єдинокровних братів та сестер на американській землі, зокрема тих з Закарпаття та з Лемківщини, щоб в хвилинах грізних для цілого нашого народу приступили до єдности з нами для спільної оборони нашої батьківщини від переслідування релігійного та соціяльної експлуатації чужинцями.

6). СТАНОВИЩЕ ПРОТИ ПІДРИВНИХ П'ЯТИХ КОЛОН

Четвертий Конґрес стверджує, що комуністична доктрина є чужою доктриною, ворожою американському способові життя і американській демократії та що визнавці цеї доктрини і члени комуністичної партії є свідомими або несвідомими агентами чужих ідей та чужих і ворожих інтересів. Тому Четвертий Конгрес закликає ввесь американсько-український загал продовжувати і скріплювати в законно-конституційних рямках боротьбу проти всіх ворожих американській демократичній системі тоталітарних рухів, зокрема проти комуністичного руху, як виразної агентури Кремля.

7). НАРОДНІЙ ФОНД.

Беручи до уваги, що ціла збіркова акція серед американських українців на різні народні цілі опинилася в надзвичайно критичному стані і на жадну, навіть найважливішу ціль не дістається потрібних фондів, та стверджуючи, що цю кризу ще збільшує факт невпорядкованости збіркових акцій і їх рівночасне ведення на різноманітні цілі і різними інституціями,

Четвертий Конгрес Американських Українців рекомендує:

А. Встановити тільки один збірковий Народний Фонд, з якого розділювано б пожертви на всі важливіші потреби нашого національного життя.

Б. Річний Бюджет Народного Фонду встановляється на $250,000. Для збірки цеї суми встановляється Національний Даток, що його обов'язково повинен зложити протягом кожного року кожний українець і українка у віці від 18 років починаючи, та які мають самостійний заробіток. Встановляється три роди Національного Датку:

1. $10.00 річно, якщо ця квота буде вплачена згори, або по $1.00 місячно для кожного українця і українки, що має на удержанні родину та з пересічною висотою заробітку;

2. $25.00 річно для самітних осіб, або які не мають на удержанні родини;

3. $50.00 річно для бизнесменів, професіоналістів та для осіб з більшим ніж пересічним заробітком.

В. Для розподілу пожертв з Народного Фонду на різні цілі рекомендується створити окреме тіло, що складалося б з Екзекутиви УККомітету та по двох представників з тих організацій та інституцій, працю яких Екзекутива УККомітету зарахує до найважливіших вимог нашого національного життя.

Г. Обов'язок Загального Національного Датку кожний українець і українка приймають на себе добровільно, як ознаку своєї приналежности до української спільноти та як виявлення національної солідарности і своєї участи в загально-національному змаганні до визволення Батьківщини.

Ґ. Четвертий Конгрес доручає нововибраному Конгресовому Комітетові приступити негайно до організації Народного Фонду та збірки загального Національного Датку, охоплюючи ним всіх українців в ЗДА.

Д. З огляду на конечні і невідкличні потреби великого національного значення, Четвертий Конгрес закликає ввесь український загал в ЗДА вже відтепер надсилати свій Національний Даток на рік 1950.

Розмови з росіянами

(Докінчення з1 стор. 2-ої)

Не почули ми на цій нараді ніякого голосу з російського боку про право українського народу бути самостійною нацією. Ми чули тільки сентиментальний голос російського соціяліста, що росіянам треба „каятися за їх становище в українській справі". Чи це каяття має сягати тільки до відкинення системи Валуєва, чи поворот до пяти губерній пропонованих Україні Церетелім 1917 року, чи до якоїсь мовної автономії, годі довідатись.

До того на тих нарадах треба було бути в товаристві такого українця — малороса, що рішуче заперечує всяку можливість самостійної України. Чи ж диво, що такі наради гостро критикують ті, що стоять на самостійницькій платформі?

НА ПРЕСОВИЙ ФОНД „СВОБОДИ"

Пожертви, надіслані на цю ціль, як теж добровільну доплату до передплати „Свободи", потверджуємо з подякою проголошенням в цій рубриці.

Ліста: ч. 27.

Відділ:	Жертва:
Гураль Стефан	$ 2.00
John Wiwczar	2.00
Wasyl Iwaszczuk	2.00
Ростислав Шутер	2.00
Іван Коман, передпл.	1.70
B. Muzyka	1.00
Іван Муха	2.00
Роман Гной	1.00
5 Michael Boruch	2.00
11 Michael Makar	2.00
13 Александер Феник	2.00
14 Михайло Цьок	1.00
20 Dmytro Biliyk	5.00
20 Михайло Миськів	2.00
21 о. Петро Турянський	3.00
39 Іван Фрайда	2.00
42 Василь Мельничук	5.00
42 Евген Мельничук	5.00
42 Іван Шафран	2.00
45 Теодор Малик	2.00
50 Mykyta Kitko	2.00
57 Онуфер Лесняк	5.00
57 Дмитро Мричко	2.00
57 Василь Люблянецький	2.00
57 Танас Афінович	2.00
57 Григорій Недільський	2.00
57 Григорій Кушнір	2.00
59 Василь Кузів	2.00
69 Michael Kranick	5.00
70 Paul Pacala	2.00
70 Harry Kohut	2.00
83 Симон Чорномаз	2.00
91 Василь Рудавський	2.00
94 Іван Кривий	2.00
106 Микола Пашко	2.00
125 Параня Дмитрів	2.00
125 Микола Дембіцький	2.00
126 Николай Кіч	3.00
130 Петро Лещух	2.00
130 Стефан Турчин	2.00
147 John Procak	5.00
159 Стефан Петрівський	2.00
178 Афтан Беднарчик	2.00
181 Юрій Ясінчук	2.00
181 Григорій Шевчук	2.00
181 Павло Тиняк	2.00
181 Петро Лапчинський	2.00
181 Михайло Кльован	2.00
181 Гілько Топоровський	2.00
181 Іван Задорожний	2.00
181 Юрій Бурак	2.00
181 Павло Гричух	2.00
181 Петро Гричух	2.00
181 Микола Совецький	2.00
181 Петро Лановий	2.00
181 Петро Борозний	1.00
181 Іван Ткач	1.00
192 Осип Бадинський	1.00
194 Василь Никифорук	3.00
200 Стефан Вонк	2.00
204 Ізидор Демчук	2.00
217 John Sonowski	2.00
221 Я. Ивачан	5.00
221 John Shayda	4.00
221 Теодор Василів	2.00
221 Петро Брагар	2.00
221 Василь Брагар	2.00
240 Стефан Сисин	2.00
252 Гр. і син Дмитро Сенів	5.00
252 Василь Березовський	2.00
252 Антін Багрій	2.00
252 Олекса Вишиваний	2.00
253 Петро Яців	2.00
266 Юліян Варшона	2.00
277 Курдина Михайло	5.00
277 Michael Tkachyk	2.00
304 Peter Carr	3.00
310 Michael Fedas	2.00
361 Dmytro Medynsky	2.00
364 Михайло Лев	2.00
367 Balacki Dimiter	2.00
371 Стефан Савіцкий	2.00
375 Грималяк В. Омелян	2.00
375 Осип Бережницький	2.00
434 Mary Kulynych	2.00
464 Fedir Kirchyk	1.00
476 Ілько Зазуляк	2.00

Д-р О. Берест.

ЧУДА І ЧАРИ В МЕДИЦИНІ

(З циклю: „Від Гіппократа до ізотопів".

II.

Астрологія і медицина.

Лікарі, які в давнину займалися астрологією, називалися „медиці астрологіці" або „ятроматематики". Належить до них арабський лікар Тебіт, який в IX. столітті зладив книжку про астрологію з приписами на зладжування т. зв. астрологічних печаток. Ці печатки були зладжені як амулети з різного металю (срібла, золота) і носили на собі вирізані різного роду астрологічні знаки. Тому амулетам приписувано різні прикмети. Між іншим, вони мали запобігати, а то і лікувати різні недуги. В пізніших часах повстають особливі медично-астрологічні трактати в латинській мові приміром „Приятель лікарів" Жана Ґанівета з XV. віку та інші.

Уклад звізд в хвилі народин людини мав мати рішаючий вплив на дальшу судьбу людини. Тому, кожний, кого було на це стати, звертався до астрологів за означення положення звізд для новонародженої дитини. Також повставання епідемій (чума) приписувано звіздам. З уложення звізд на небі астрологи ставили діягнозу недуги та цілий її перебіг.

Лікування недуг відбувалося після певних астрологічних практик. Певні ліки діяли відповідно до положення, та коли і як вони були заживані. Так звані „астрологічні календарі" подавали день і час приймання деяких ліків, а також час пригожий для операції. Місяць мав мати вплив на епілепсію та інші недуги. Але і в тих часах середновіччя не брак було тверезих голосів. *Приміром* лікар середновіччя Арнальд Віллянова каже, що лікар не поповнює блуду, як що він не журиться за астрологію. Вислів цей міродатний і для сьогочасної медицини, яка ані трохи не клопочеться астрологією. Не означає це, щоби астрологія в сучасний мент перестала існувати. Навпаки, наївність людини і шукання таємних сил в природі були від найдавніших часів все однакові.

Чари в медицині.

З поглядами магічних наук, кожне живе єство приймає з всесвіту певного роду духові властивости, що їх можна порівняти до сили магнету. Ті сили може людина приміняти для лікування недуг. В декотрих медичних письмах візантійського, арабського і латинського походження находимо повні способи магічних практик, як приміром заклинання під впливом яких устає кровавлення з ран. Пригадаймо тут зашіптування ран наших „баб - шепетух" по українських селах. Вже середновічні лікарі звертають увагу, що усі ті магічні практики, можуть діяти через силу сугестії. Навіть лікар своєю особою ділає, за такими поглядами на недужого корисно або шкідливо.

Діяння магічних сил приписується лікам з різних органів, як приміром з нирок, серця, печінки, селезінки, з крови і жовчі.

Органи з різного роду звірят приминалися або внутрішно або як спалений попіл або як додаток до купелі. В певних недугах приміняється як лік сеч і молоко жінки. У тому приміненню різних органів для цілей лікування недуг, находимо перші початки модерної органотерапії,себто лікування речовинами залоз внутрішнього виділювання званих гормонами. Мясо гадини мало помагати проти прокази, кров кізла проти малярії. Язик дикого звіря, ношений на шиї, мав бути середником проти забудькуватости. (Неодному придався б такий язик!). Живі хроби по дощі мали гоїти рани. При умових недугах приміновано оклади з органів свіжо убитих звірят. Чопики з екскрементів мишей мали діяти проти запору. Лічничо мали діяти також різного роду кадила. Приміром дим з палених лушпин яєць мав здержувати кровавлення з носа. Як бачимо з того арсеналу ліків, тодішним лікарям не бракувало фантазії. Але на тому не кінець. Особливі свійства приписується шляхотним металям і каміням. Перли і коралі лікувати мали меляхолію. Ізмарагд був каменем полової чистоти, шафір скріплював зір. золото розпущене в вині мало продовжувати життя і давати молодечу силу. Штучно витворюване золото при помочі т. зв. камення мудрости мало мати такі ж свійства.

Магічний світ східньої медицини.

Цілий той арсенал ліків середньовічча з його сугестивним ділянням, находимо сьогодні в медицині східних народів: Індії, Китаю і Тибету. Можливо тут треба шукати джерел середньовічної медицини зовсім подібні середньовічні практики находимо також в сучасній медицині примітивних народів: вистрашування злих демонів при помочі галасливої музики, підкаджування недужих димом, зашіптування ран і недуг, завішування амулетів. Про усі ті способи лікування можна б писати цілі томи.

Але ми задержимося лише на сьогочасній тибетанській медицині, тому, що в ній найкраще може збереглися перші східньої медицини. Представником тибетанської медицини являється **лама, лікар-чарівник** і монах в одній особі. Погляди на недуги та на їх лікування тісно звязані в Тибеті з їх релігійними віруваннями. Усі ті способи лікування нагадують дуже староєгипетську, китайську і як сказано вище середньовічну медицину. Недуги приписується шкідливим впливом демонів, проти яких ділають амулети з магічними фігурами і формулами, і заклинання проти діяння демонів. Позатим приміняється ліки світу ростинного, звірячого і мінерального. Про лікування зіллям Тибету не знаємо нічого певного, про які це зілля ходить та проти яких недуг їх примінюємо. Згадаю на цьому місці, що до війни діяв у Варшаві д-р Войновський, котрий тішився широким розголосом, а який лікував недужих тибетанським зіллям, пізнавши передше в самому Тибеті тайни тамошньої медицини.

З ліків звірячого походження приміняє тибетанська медицина сушені ящірки і гадини, залози різних звірят, спорошковані роги оленя, кізлів і антилоп, зуби вовків і кости малп, кал, сови, жовч з медведя, мозок баранів! (Декому вистарчить його власний мозок!). Бачимо тут цілу багату кухню середньовічної медицини з усіми її „присмаками і „чарами". Ртуть примінюють тибетанці проти сифілісу, подібно як в Індії. Золото в виді порошку і пластинок проти недуг легенів і серця.

Проти різних недуг приміняється камені ляпісу, ахату, рубіну, нефіру, коралі, бурштина і перли, подібно як в середньовічній медицині.

(Кінець буде).

СТАВАЙТЕ ЧЛЕНАМИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, А ТИМСАМИМ І СПІВВЛАСНИКОМ ДЕСЯТЬ МІЛЬЙОНОВОГО МАЄТКУ ОРГАНІЗАЦІЇ.

ФРАНЦУЗИ ВИКИНУЛИ ЧЕСЬКОГО БОЛЬШЕВИКА

Париж, 16 листопада. Французьке міністерство закордонних справ звернулося до комуністичного уряду Чехословаччини з домаганням негайно відкликати другого секретаря чеської амбасади в Парижі, та відмовилося прийняти новоіменованого чеського військового аташе. Рішення пояснюється як відплату за вихинення з Чехословаччини французького військового аташе та його асистента.

МАРА КОМУНІЗМУ

(Продовження зі стор. 3-тої)

легальні організації під різними масками, організує свої власні легальні організації з невинними замаскованими програмами, щоб тільки бути на поверхні, говорити відверто до мас, здобувати собі серед них вплив.

І справді, що могли б зробити 20 тисяч членів большевицької партії (стільки було їх в 1917 році) проти 150 мільйонів, хоч би були узброєні від голови до ніг наймодернішою зброєю? Що вони могли б зробити, якби їх було не двадцять, а двісті тисяч, коли б не були вони мали розбудованої організаційної сітки по всій території Росії!

Це, що большевикам до революції було конче потрібно, а саме зв'язок і вплив серед мас, дала їм легальна робота в різних організаціях, парляментах, легальній пресі й т.д.

Комуністична диктатура — це злочинне явище, найстрашніше в історії людства. Комуністи явно-славно приготовляються, щоб демократії завдати смертельного удару, так як це зробили там, де вони вже є при владі. Дозволення комуністам легально організувати компартії є узаконенням їхньої роботи, їхніх змагань, їхнього злочину. Чому тоді не дозволити існування легальних організацій ґенґстерів?

Демократія — це основні закони, схвалені більшістю даного суспільства для його власного розвитку, для будови чимраз кращого життя. Валення чи підготовку до валення цих законів насильством узволяється са легальне існування компартій.

Ті, що хочуть валити закон насильством, самі ставлять себе поза закон. Всяке інше вирішення цієї справи скріплює комунізм.

(Дальше буде)

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

БЕТЛЕГЕМ, ПА. — Збори Бр. св. Димитрія, від. 288, відбудуться в неділю, 20. листопада, в годині 1:30 пополудні, в гали парафіяльній, 235 Карбон ул. Уряд домагається більше членства, а від довгуючих вирівняти свої вкладки. — За уряд: М. Врус, предс.; Д. Мушастий, кас.; А. Данилюк, секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. — Тов. Чорноморська Січ, від. 14, подає до відома, що місячні збори відбудуться в Січовім Домі при 508 — 18th Ave. Просимо всіх членів обовязково прийти і вирівняти місячні вкладки, або приносити до хати секретаря M. P. Otrok, 363 Morris Ave., бо неможливо по домах ходити. — За уряд: М. Басараб, предс.; М. П. Отрок, секр.

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. — Тов. Запорозька Січ, від. 342, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 20. листопада, в годині 2. пополудні в галі церковній. Просимо всіх членів прийти на означений час. Напоминаємо довгуючих членів сповнити цего місяця свою належитість, бо інакше будуть суспендовані. Адреса секретаря: John Markowicz, 287 Randolph St., Carteret, N. J. — За уряд: Н. Крупа, І Савчак, І. Маркович, секр.

CHICAGO, ILL. — Monthly meeting of Birth of Holy Virgin Society, Branch 259, will be held Sunday, Nov. 20, at 1903 W. 51st St., at 2:00 P. M. — P. Trusiak, Treas.

„УЧИТЕЛЬСЬКА ГРОМАДА" У ФИЛАДЕЛФІЇ

повідомляє українське громадянство, що в порозумінні і за допомогою Українсько-Американського Горожанського Клюбу при 847 Норт Френклин вул. відкриваються ВЕЧІРНІ КУРСИ українознавства: 1) для старших дітей від 8. до 12. року життя, 2) для молоді від 12. до 18. року життя, 3) для дорослих.

Відомі українські педагоги даватимуть доповіді з ділянки української мови, української літератури, історії України, географії України та з питань про українську справу в міжнародній ситуації. Курси відбуватимуться для кожної групи окремо 3 рази в тижні від 7. до 9. вечором. Вписи на курси починаються дня 15. листопада ц. р. в домівці „Самопомочі", 847 Н. Френклин вул., щовечора від 7. до 9. год.

ПОШУКУВАННЯ

ЮРІЙ ҐАБОДА в Detroit, Mich., хай зголоситься листовно до:
Mr. JOHN SWYSZCHUK,
24 East 25th St.,
Bayonne, N. J.

ХТО ЗНАЄ адресу п. СЕМЕНКІВ (правдоподібно в Baltimore) та д-ра прав **ВАЩУКА**, прошу в дуже важній справі подати сейчас до:
ЯР. КАРПЯК
Springwood Farm
Chester Springs, Pa.

Пан ТАНСЬКИЙ
з табору
В БЕРХТЕСҐАДЕН
прошу подати свою адресу
до
ІВАНА ФЕДОРОВА
227 Charles St.,
E. CAMBRIDGE, MASS.

ANNA BUGIEL, дочка Константина і Еви із села Смеречного, пов. Кросно, пошукує свого стрика JOHN BUGIEL, який має перебувати в Ню Йорк Сіті. Хто про него знає, або він самий, прошу писати до:
ANNA BUGEL,
6 Rider Ave., Seymour, Conn.

П О Д Я К А

Почуваюся до милого обовязку скласти прилюдну подяку нашим дорогим друзям, а саме: пп. Іванові й Дарії Цапарям у Ню Йорку й пп. Варварі та Григорієві Максимичам у Нюарку за їх видатну допомогу при нашому переїзді з Европи до Америки. За їх старання при виготовленні потрібних нам документів, за їхнє добре серце й щиру українську гостинність складаємо сердечне Спасибі!

Окрема подяка належиться п. предсідникові „Української Централі" в Нюарку, проф. Т. Каськовому, що допоміг мені грошевою позичкою підчас спроваджения бібліотеки й музейних збірок, у чому, маю надію, ми будемо могли нераз причинитися спільними силами в нашій культурній пропаганді. (ог.)

Дамян і Дарія Горняткевичі.

Дня 21. жовтня 1949 р. в шпиталі в Авґсбурзі (Німеччина) в наслідок комплікацій по операції померла

ЕВДОКІЯ ПЕТРИШИН,

жінка Онуфрія, нар. 25. 9. 1910 р., Турка ад Стрий, замешкала в Калуші.

Покійна перебувала з мужом і донькою на скитальщині в Баварії.

В травні ц. р. муж приїхав до Канади, виробив дозвіл на переїзд Покійної і доньці та Всевишній перервав її земську подорож, а донці наказав перше поховати Маму, а так 14-літній удатись в далеку дорогу до батька.

Похорон відбувся 24-го 2:30 на кладбище Нордфрідгоф в Авґсбурзі.

Европейські газети прошу о передрук.

Горем прибиті Донька й муж.

ТАРЗАН, ч. 2221. На рятунок хлопця.

Кол переполоханий хлопець даремно намагався виповзти на перевернений човен...

...малпочоловік і крокодиль пустилися на перегони, щоб перше доплисти до нього.

„Пливи позаду мене" — закликав Тарзан. А самий він швидко переплив попри хлопця.

...просто туди, звідки виринала отворена паща.